

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

Redactor:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

DATINI ERONATE ȘI INOPORTUNE

În No. 7 al acestei reviste, Părintele I. Blaj din Ilteu, într'un articol intitulat „Mântuitorul și banii”, constata un neajuns, împământenit pe alocuri în bisericile noastre. Credincioșii transmit la altar bani pentru diferite rugăciuni speciale, și „pomeniri” în cadrul sf. liturghii. Pe lângă că acel du-te-vino conturbă rugăciunea comună a celor din biserică, el face să circule acolo tocmai ceea ce Mântuitorul a urât mai mult: banul. Și autorul se 'ntreba, dacă nu cumva s'ar putea găsi vreo altă modalitate, prin care să se evite conturbarea sf. slujbe și profanarea ei prin acea unealtă de schimb, care și afară din biserică profanează de atâtea ori, nu numai mâinile, ci și conștiința multora. El sugera chiar o soluție, de care cititorii noștri credem că-și mai aduc aminte.

Neajunsul de mai sus, din fericire, e numai pe alocuri. Dar chestiunea e că mai sunt și altele. De pildă — iarăși numai pe alocuri — după parastasele oficiate în continuarea sf. liturghii, la intrarea în sf. biserică, sau chiar înăuntru, credincioșii își consolează durerea pentru cei morți, cu rachiu, servit ca „pomana”, de cei ce au rânduit parastasul, în amintirea morților lor. Întâi de toate, „pomana” își are un alt rost și o altă semnificație, care nu trebuie denaturată. Ea trebuie să fie o faptă bună, sau mai multe, pentru ajutorarea celor lipsiți și nenorociți, făcute în amintirea și spre iertarea păcatelor celor morți. E o rugăciune exprimată în fapte. Ori, în astfel de „pomeni” degenerate, fapta nu mai are acest caracter, de binefacere. Dimpotrivă, e determinată de proaste năravuri locale și e îndreptată cu tendință, mai mult spre cei cu vază și mai puțin spre cei lipsiți. Am observat uneori, cum la mesele servite acasă ca „pomeni” pentru morți erau invitați numai fruntașii și bogatii, iar cei săraci și hămișiți erau deadreptul aungați dela poartă, cu vorbe de ocară. La pomenile din biserică se

'ntâmplă aidoma. Sunt reținuți mai mult cei ce n'ar avea nevoie de nicio binefacere, în timp ce alții, care ar fi mai avizați, sunt lăsați să plece. În al doilea rând apoi, consumarea de alcool în sf. biserică e cu totul incompatibilă cu sfințenia locului. În vechime, pe vremea Apostolilor se făceau în biserică agape, sau mese ale iubirii frățești. Se consuma și vin și uneori nu lipseau nici atunci abuzuri, pe care Sf. Apostol Pavel le semnalează și le combate cu toată hotărîrea (1 Cor. 11, 17-22). Agapele au continuat și mai târziu, dar fără abuzuri. E timpul ca „pomenile” să fie reasezate în rostul lor și să se înlătore abuzurile datorite unor obiceiuri ce n'au nimic comun nici cu cultul morților, nici cu sfințenia bisericii. Un tact pastoral va ști să curme răul, fără să aprindă sensibilitățile celor învechiți în obiceiuri ca cele de mai sus.

În cele mai multe biserici se licitează scaunele. Concedem că un atare obicei s'a născut și se menține din nevoia parohiilor de a-și asigura un venit pentru acoperirea unor necesități inevitabile ca: întreținerea, sau chiar repararea bisericilor, îngrijirea cimitirelor, procurarea de obiecte liturgice, întreținerea personalului bisericesc, alimentarea fondurilor de binefaceri etc. Nu în toate cazurile e posibil și oportun a strânge cu colecta. Prin vânzarea scaunelor însă se poate realiza un important câștig material. Dar cine ar putea tăgădui, că de atâtea ori, acest câștig material provoacă serioase pierderi morale în parohie? Se nasc rivalități și dușmăniile neîmpăcate între credincioși. Iar pe de altă parte, se acordă, în chip nepermis, privilegii pentru cei cu bună stare și discriminări vinovate între bogați și săraci. Utilitarismul nu constituie o justificare și o scuză, pentru anumite calcule materiale ale parohiei, când știut este, că scaunele din biserică sunt ale tuturor deopotrivă

și nu sunt menite decât celor bătrâni, infirmi, sau bolnavi, indiferent de starea lor materială. La sfintele slujbe sunt de tot puține momentele în care credincioșii, afară de cei ce au vreo debilitate fizică, au voie să șeadă. Înălțurând acest uz al vinderii scaunelor, pe care până la o probă contrarie nu-l putem socoti decât un neajuns, s'ar pierde într'o parte, dar s'ar câștiga în alta. Căci dacă unii credincioși cercetează biserica pentru că au scaune, alții n'o cercetează pentru că n'au. Acolo unde scaunele nu poartă etichete cu nume, participarea sau neparticiparea la biserică nu e niciodată în funcție de scaune.

Toate cele de mai sus sunt datini locale, sporadice. Sunt însă și altele, care s'au generalizat, devenind uz parcă tipiconal. Vom reveni.

Chestiunile de mai sus poate n'ar intra în conținutul și în preocupările unui articol de fond. Dar gravitatea unora din ele este îngrijorătoare și soluționarea lor într'un chip cât mai fericit este de o importanță și urgentă necesitate. Am dori să avem în această privință sugestii dela cât mai mulți cititori. În acest scop nădăduim să putem reactiva în această revistă o rubrică pe care a mai avut-o, spre a desbata în ea probleme similare cu cele de mai sus.

„Doamne, Doamne!”

Vorbe frumoase, dar nesuficiente (Mt. 7 21—23). O parabolă cu zece fecioare ne spune că numai ele singure, aceste două cuvinte, nu au puterea de a deschide omului cerul. (Mt. 25. 11, 12). O întâmplare descrisă de Luca aproape cu haz (Fapt. 19, 13—16) ne arată că aceste cuvinte rostite de cine nu trebuie și cum nu se cuvine, aduc mânie și gonire: Șapte feciori ai preotului iudeu Sceva, voiau să înfrice și să scoată duhul rău cu numele lui Iisus. Duhul necurat însă le-a răspuns: „Pe Iisus și pe Pavel îl știu, dar voi cine sunteți?” Și omul stăpânit de cel rău a sărit asupra lor, i-a schingiuit și i-a pus pe fugă.

Nu poate fi valabil totdeauna și oricare „Doamne, Doamne!”, deoarece ai exclamat prea des „Drace, Drace!” De câte ori ai drăcuit și ai dat răului pe aproapele tău, de câte ori te'nfrățești și ceri ajutorul vrăjmașului lui Dumnezeu!

Nu numai „Doamne, Doamne!”, nici numai „da, da”, și „mă duc, mă duc”, ca al celui fiu trimis de tatăl său la via la care nu s'a dus, ci o imediată sărire în sus și executare fără discuție a voiei lui Dumnezeu.

Nu-i destul numai să nu faci rău. Aceasta nu se răsplătește. Numai pentru facerea de bine, pentru împlinirea voinței Tatălui se dă împărăția cerului.

Neactivitatea n'are plată. „Dacă ai avea o slugă, scrie sf. Ioan Gurădeaur, care n'ar fi nici un furător, nici mâncăcios sau un bețiv, dar ar lenevi toată ziua acasă, lăsând neisprăvite lucrurile pentru a căror împli ire a fost angajat, oare nu l-ai goni dela tine bătut și fără de plată?”

Împlinirea voiei lui Dumnezeu, care ajunge mai mult decât un „Doamne, Doamne!” se face odată, prin supunere și a doua oară prin „supunerea cât mai rar”. Cum să se înțeleagă acest paradox? Iată cum. Bun lucru este supunerea la ordin. Împlinirea din poruncă denotă echitate, loialitate, devotament și de multe ori și iubire. Mai bună este însă buna făptuire din bunăvoie, din inimă. „Orice faceți, să faceți din toată inima, ca pentru Domnul, nu ca pentru oameni” (Col. 3, 23). „Am făcut ce eram datori să facem” (Lc. 17, 10). Împlinirea voiei lui Dumnezeu nu stă în amenințare, amendă și bătă, ci în împlinirea voluntară.

E frumos când fiul înțelege de vorbă și sare repede de împlinește porunca tatălui său, dar mai frumos e când fiul face regulat ceea ce are de făcut, chiar când nu-i tatăl acasă. N'aș vrea să fiu stăpânul unui servitor care foarte supus, dar totdeauna numai când m'ar vedea, ar sări de lângă teșgheaua birtului și s'ar grăbi la lucrul său, N'aș vrea să fiu nici superiorul unor slujbași care foarte respectuoși ar părâsi palavrele și s'ar așeza la mesele de lucru, imediat ce aș apărea în fața lor. Alceva v'ar trebui și ați aștepta fiecare dela subaltern. Lui Dumnezeu, la fel, îi trebuie mai mult decât un „Doamne, Doamne!” și decât fluturarea extrasului de botez. Ceva în felul înțelegerii și împlinirii lui Iisus: „Mâncarea mea este să împlinesc voia celui ce m'a trimis și să împlinesc lucrurile lui (In. 4, 34).

Făptuirea binelui să-ți fie așa de naturală ca hrănirea. Pe cei ce fac tot des voia Tatălui, așa cum ai mânca mâncarea, pe acela îi cunoaște Iisus; ceialalți, cei numai cu vorbele mari în gură, mari cât pergamentele și steagurile, aceia n'au ce căuta la El.

Pr. Gh. Perva

Gradele și domeniile iubirii

(Urmare din N-rul trecut)

Religia este modul de trăire a iubirii; filosofia este modul de înțelegere a iubirii; arta este modul de exprimare a iubirii.

Cele trei domenii ale iubirii: (religia, filosofia și arta) sunt cele trei moduri ale vieții: (trăirea, înțelegerea și exprimarea).

Domeniului artei îi corespunde gradul eros sau amor; domeniului filosofiei îi corespunde gradul philia sau simpatia; domeniului religiei îi corespunde gradul agape sau caritas.

Erosul este gradul de iubire elementară a omului. Prin el, omul încearcă reintegrarea „în or-

dinea vieții divine", după care e răvășit de nostalgie. Erosul orientează pe om către lumea de sus, către adevăr, către bine și către frumos.

„Erosul este iubirea ca mijloc de înălțare a omului prin el însuși către Dumnezeu.

...Trebue să adăugăm însă, că mijlocirea sa, erosul nu și-o exercită decât între om și Dumnezeu, nu și între Dumnezeu și om... Erosul este o iubire egocentrică. Intregul proces de înălțare purcede și are neconținut în vedere soarta eului individul, interesul eului propriu". (Prof. Dr. D. I. Belu: „Despre iubire", pag. 44—45).

Philia „este afecțiunea firească, binevoitoare dintre oameni"; iubirea prietenească, al cărei temei poate fi diferit: iubire întemeiată pe virtute, pe interes, pe plăcere". (Aristot. După Dr. Belu: Op. cit. p. 45).

Agape este iubirea creștină. Iubirea lui Dumnezeu — care este Iubire — către oameni; — și iubirea care leagă pe om „ontologic și moral de Dumnezeu, de semeni și de lume". Acest grad de iubire, omul nu l-a cunoscut decât prin revelația divină, care a comutat datele transcendenței în imanență. Ea realizează o nouă comuniune cu Dumnezeu și noi legături între oameni, care constau în maximum de iubire, experimentată prin trăire, în creștinism.

„Pentru prima dată omul a aflat că idealul vieții nu-i nici speculație, nici abandonare în voia plăcerilor, nici fugă de lume, ci iubire trăită după pilda vie a Celui care și în ființa și în viața Lui, este iubirea în gradul cel mai înalt: după pilda lui Dumnezeu.

Astfel, atât la problema religioasă cât și la cea etică, creștinismul dă unul și același răspuns. La întrebarea: ce este Dumnezeu? — creștinismul răspunde: Dumnezeu este iubire (I Ioan c. 4, v. 8); iar la întrebarea: ce este Binele? — răspunsul dat de creștinism sună așa: Binele este iubire". (Prof. Dr. D. I. Belu: Op. cit. p. 50).

Agape slujește scopul de re-creare a lumii și de fericire a ei. Ea oferă omului, la tot pasul, prilej de mântuire. Agape, în subiectul divin e Providență și Grație, în subiectul uman este sinceritate și smerenie.

„Agape este total lipsită de egoism. Este cu totul dezinteresată, cu riscul oricăror suferințe, întru slujirea altora...

Agape poartă pecetea liberei alegeri, a liberei inițiative a lui Dumnezeu. Așa ni se înfățișează în subiectul divin și tot așa în subiectul uman". (Prof. Dr. Belu: Op. cit. pag. 51).

Mântuirea vine din iubire... — Atât mântuirea obiectivă cât și mântuirea subiectivă.

Iubirea ne smulge din lumea noastră obișnuită. Ea „ne copleșește și ne solicită cu putere întreaga

ființă". „Agentul iubirii" e tot o ființă, o persoană de o mărime, care depășește „etalonul" spiritual, în toate direcțiile axiologice.

Domeniul religios cuprinde și iubirea dumnezească și iubirea omenească.

Iubirea e susținută de comunitatea persoanelor, al căror interior e covârșit de har.

Ca trăire a iubirii harice, religia distinge fericirea, — care se produce, — datorită conștiinței ce se asociază harului, atunci când el se coboară în om, provocând bucuria mântuirii izbutite. „Caracterul compus" al fericirii se constituie dintr'un moment al conștiinței luminate de har, și un moment al harului, care luminează conștiința, în comunitatea iubirii.

Comunitatea de iubire se leagă numai între persoane morale. Existența unei iubiri pur morale, sălășluiește în sânul ei fericirea. Comunitatea de iubire „conturează cu maximă precizie", fericirea. Fericirea este conținutul special al comunității de iubire.

Iubirea este „un principiu suprem spiritual", care înalță viața într'un strat real distinct; „cu scopul de a pune în lumină în deosebi esența ei" religioasă. Adevărata esență religioasă a iubirii „se obține însă numai prin conlucrarea" conștiinții cu harul.

Conștiința face din ființa omenească persoană; iar harul — personalitate mântuită.

Caracterul religios al iubirii se vede din faptul că ea crează aderențe între ființe; între Ființa divină și ființele omenești, în primul rând; apoi între ființele omenești.

Dumnezeu este iubire, tocmai pentru a nu rămâne închis în Sine însuși. — fără să-I fie necesară această ieșire din Sine. Iubirea însemnează manifestare și creație. Nașterea Fiului și purcederea Duhului Sfânt — activități eterne ale Tatălui — și crearea vieții și a lumii, sunt acte de iubire. Iubirea este funcțiune de esență, arătarea felului de natură.

Iubirea este esență divină; iar fericirea — care este scopul iubirii și care este confluență de iubiri — este suprema stare spirituală și ultima etapă a manifestării ei. Ea cuprinde subiectul uman individual „într'o anume clipă a existenței lui". O anume persoană, „într'un moment precizat al ființării" ei, apare „cu relief" de conștiință religioasă în cuprinsul iubirii lui Dumnezeu. Această iubire devine specială, pentru persoana respectivă, și ea este grație sau har. „Momentul precizat" este un act de totală sinceritate a persoanei respective, în trăirea ei religioasă. Capacitatea de iubire pe care i-o însușește persoanei conștiința proprie, în actul sincerității totale, merge „până la înregistrarea celor mai intime" acte ale vieții interioare. Posibilita-

tea conștiinței ajunge la un „moment existențial“ în care cunoaște fericirea, cu ajutorul harului. În momentul acesta, iubirea a ajuns la un puternic „caracter intuitiv“, în relieful fericirii, iar conștiința e ajunsă la accentul existențial al cunoașterii religioase divine. Aci, omul este în plin spor de teandrie, în plină confluență de iubire.

Primatul iubirii asupra gândirii este o axiomă a religiei. Iubirea, iubirea divină, împânzește viața cu har. Harul duce persoanele la identitate spirituală.

Iubirea omului dă durată subiectivă, vieții... Ea, însă, nu-i egală harului...

Iubirea lui Dumnezeu dă durată obiectivă, vieții... Ea este egală harului; este însuși harul lui Dumnezeu.

Religia vorbește conștiinței omenești, prin iubire. Iubirea „este condiția ei esențială“, fiindcă ea crează dispoziția pentru starea de har. Harul este o *realitate primă*, în religie, care determină interesul pentru viața transcendentală. Starea de har întărește valoarea morală a sufletului. În har, bogăția iubirii spirituale e concretizată prin lipsa totală de interes pentru lucrurile din afara sferei divinului. Actul de trăire în har cuprinde factori activi: — și voluntari și afectivi, atât divini cât și umani. Ei duc la o „pură și dominantă concentrare“ internă, cu desfășurare de „cert răsunet subiectiv“.

Fenomenul de relație între iubirea divină — obiect al trăirii religioase — și iubirea omenească — subiect al acestei trăiri —, manifestă drept momente constitutive, harul și conștiința. Conștiința tinde la starea sub har, iar harul o luminează. Harul își însemnează prezența prin lumină și pătrunde în om prin conștiință, dându-i cel mai înalt nivel de spiritualitate. Conștiința, e orientată către suprasensorial, pentru ca în actul de contemplare extatică și de intuiție mistică, omul să-L cunoască pe Dumnezeu. Harul inundă ființa omenească și înzestrează cu iubire, în cel mai înalt grad, spiritul, care o sollicită. În funcțiunea de înzestrare a spiritului cu iubire, constă energia harului, care dă omului un spor existențial și o neatârnaire de lume.

Iubirea harică funcționează ca imbold al creșterii existențiale — și totodată și ca suport al ei. Ea însoțește toate momentele acestei creșteri, dând bucuria „lucrului izbutit“, ființei omenești inundate de har și stabilită în comunitatea de iubire.

Sub har se realizează totdeauna omul lăuntric. Harul crează puterea și armonia lumii lăuntrice, care stabilește tonalitățile trăirii — în fericire.

Sub har, spiritul omului îmbracă forma sfințeniei, urcând scara valorilor morale în Impărăția Cerurilor.

GH. MOTIU.

Problema morții și a supraviețuirii sufletului

Miguel Unamuno scrie: „Descoperirea morții înseamnă intrarea oamenilor și a popoarelor în epoca pubertății spirituale. Căci ea este aceia care ne descopere pe Dumnezeu; ne dă sensul tragic al vieții și cauzează umanității trăirea cu și în Dumnezeu. A descoperi moartea înseamnă a descoperi foamea după nemurire.“¹⁾

Intr'adevăr, problema morții și a supraviețuirii, preocuparea de a ști unde mergem și care este destinația omului după moarte, constituie un subiect de o permanentă actualitate. Aceasta este vasta și unica chestiune pe care ne-o punem și pe care niciodată nu vom ști s'o eludăm. Shakespeare cu drept cuvânt a spus în Hamlet: „*A fi sau a nu fi, aceasta este problema.*“²⁾

Iată o chestiune de importanță capitală și singura de care depind toate celelalte probleme ale existenței om ca ființă etică. Aci se include până și problema cunoașterii lui Dumnezeu și a destinației noastre, care, până la urmă trebuie să se confunde cu El. „Imortalitatea sufletului, scrie Pascal, este o problemă care trebuie să ne preocupe foarte mult, dacă judecăm adânc lucrurile, și trebuie să ne situăm înafara oricărui sentiment care ar încerca să ne facă indiferenți față de cunoașterea ei. Toate acțiunile noastre și toate reflexiunile noastre trebuie să urmeze drumul binelui etern, căci este imposibil a face un singur pas în viață cu simț și judecată fără a privi viața însăși prin prisma nemuririi care trebuie să ne fie ultimul nostru țel. Astfel, primul nostru interes și prima noastră datorie este de a ne limpezi asupra acestui subiect de unde depinde întreaga noastră conduită“. Într'altă parte Pascal scrie: „... ceeace importă toată viața este a ști dacă sufletul este muritor sau nemuritor“.

Conduita omului și principiile acestei conduite, mai scurt spus, morala și metafizica sa, atârână și de soluționarea acestei probleme. Nimeni nu poate să nege faptul că lumea noastră modernă suferă de un oarecare dezechilibru. Ne-am întrebat o singură dată măcar și am căutat să aflăm cauza acestui dezechilibru? Care este cauza desorientării în care se mișcă omenirea? De unde derivă deslănțuirea poftelor și ambițiilor; goana nebună după plăceri, onoruri, bani și după materia acestei vieți? De unde atâta invidie, egoism și ură? De unde vin toate acestea? Fie-ne îngăduit să afirmăm, fără teama de a ni se dovedi contrarul, că între pricinile care stau la baza tuturor acestora este și aceia, că *oamenii și-au pierdut simțul vieții de dincolo, sau credința precisă, pozitivă*

¹⁾ Le sentiment tragique de la vie chez les hommes et chez les peuples. Madrid, 1913, p. 62—64.

²⁾ To be or not to be, that is the question. (III, 1).

și reală într-o fericire viitoare, într-o justiție supraterestră care e în stare să instaureze ordinea universală. Ni s'a repetat destul de la Nietzsche încoace, că credința aceasta este o pură invenție menită să adoarmă oamenii, pentru a-i face să primească în liniște toate relele de pe pământ cu speranța într-o răsplătă viitoare, că această speranță e zadarnică și fără fundament și că trebuie să ne bucurăm în această viață fiindcă alta nu mai există. A elabora astfel de afirmații e cașicând n'ar trebui să se suprimă nedreptățile dintre oameni și dintre lucruri, mai târziu și dincolo de moarte. Precum instinctul fericirii și cel al vieții înseși sunt de nedesrădăcinat din sufletul omului, tot așa instinctul religios este o parte funcțională care face parte din complexul de funcțiuni sufletești. Acest instinct îndată ce este privat de alimentul său adevărat și nu mai poate respira infinitul, se limitează, într'adevăr, la căutarea plăcerilor prezente, sensibile, care în realitatea lucrurilor constituie mai mult negația fericirii. Căci acela care epuizează toate resursele într'o clipă, nu mai are nicio rezervă și nu va tinde spre o posesie durabilă.

Două concepții de viață ne apar aci și ele se includ în problema morții, pentru că există două concepții asupra morții însăși. Pentru unii moartea este un sfârșit, pentru alții este un început. Această perspectivă schimbă traseul vieții în întregime. Viața acelor pentru care la mormânt se termină totul, va fi mai puțin echilibrată. Nu tot așa va fi pentru cei cari consideră moartea un început.

Așa privind lucrurile, ni s'ar părea că problema noastră să fie rezolvată. E necesar însă să ne punem o altă chestiune. Nu cumva soluționarea acestei probleme întrece forțele rațiunii noastre?

Trebuie să notăm că religia a refuzat privilegiul iluzoriu de a fi singură în posesia cunoașterii nemuririi sufletului, căci ea vede în nemurirea sufletului, ca și în existența lui Dumnezeu, unul din „preambulele credinței” și că, după părerea unor teologi, ea presupune și primește rațiunea și că de parte de ea gândul ca rațiunea să renunțe în fața ei. Nu-i mai puțin adevărat însă, că dacă rațiunea, prin ea însăși, este incapabilă de a cunoaște, sau pentru a reproduce termenii lui Bergson, dacă filosofia n'a avut, într'adevăr, nimic de spus despre „cea mai gravă problemă pe care și-a pus-o umanitatea”; dacă n'a avut „de răspuns la aceste chestiuni de-un interes vital, sau dacă ea este incapabilă de a le deslega treptat, cum se elucidează o problemă de biologie sau de istorie; dacă ea nu ne poate face să beneficiem de o experiență din ce în ce mai adâncă, de o viziune din ce în ce mai acută a realității, aceasta înseamnă, după afirmația lui Pascal, că toată filosofia nu valorează decât o oră de chin⁽¹⁾).

Deoarece oamenii lumii moderne au un deosebit cult față de rațiune, vom încerca în câteva articole următoare, să studiem această problemă privată prin prisma ei; ne vom folosi de toate resursele ei, sprijinindu-ne mai întâi pe experiență și pe fapte, străduindu-ne să tragem concluzia la care ne duc.

Preot AVRAM PETRIC

(Va urma)

Scrisori pentru frații Preoți

Chemarea iubirii

Pornind din Dumnezeu, pornim singuri, dar nu ne putem întoarce la El decât împreună cu alții, cu mai mulți. Dacă ar întreba cineva, cum se poate aceasta, am răspunde: Din Dumnezeu pornește, cu adevărat, numai acela care iubește, iar cel care iubește, acela cucerește, salvează suflete și le întoarce, le convertește la Dumnezeu și astfel aduce la Dumnezeu mai mulți.

În acțiunea noastră socială de azi, trebuie să pornim din Dumnezeu pentru că iubim pe Dumnezeu. Numai astfel vom putea ajuta într'o măsură adecvată pe membrii societății — semenii noștri suferinzi, desorientați, rătăciți, naufragați ai vieții.

În această acțiune, căile noastre nu sunt și nu trebuie să fie căile drumetului fără țintă lămurită care pornește la drum fără nici un gând precizat, fără vre'un plan, ca până la urmă să se poticnească și să cadă sleit de puteri, în drum. Drumul nostru însă nu poate și nu trebuie să fie poteca ascunsă a celui care împilează și uzurpă drepturile celui fără apărare, a săracului, a văduvei și orfanului, ci trebuie să fie drumul samarineanului milostiv, care pe lângă fericirea de a nu fi căzut în mâinile tâlharilor, a primit de la Dumnezeu harul iubirii și al milostivirii, inimă bună și compătimitoare, care iubește și ajută pe cel în suferință chiar și atunci când acesta este un strein.

Fără îndoială, drumurile vieții sunt pline cu semeni de-ai noștri suferinzi, care așteaptă să fie ajutați, dar slavă Domnului, pe aceste drumuri mai umblă și Samarineni, inimi iubitoare, suflete milostive, figuri evanghelice.

Dacă ne-ar întreba cineva, ce valori aducem noi din vistieria Evangheliei, pe drumurile vieții, i-am răspunde doar atât: suflet.

Desigur prin aceasta nu vom înțelege — în primul rând — capacitatea de a înțelege suferințele oamenilor, nici priceperea de a promova pe cei înapoiți, din punct de vedere cultural, economic și social, ci mai vărtos agerimea de a vedea în fiecare om sufletul, această valoare nemăsurată care reprezintă demnitatea omenească, unica vrednică de apreciat în fiecare semeni de al nostru, chiar și atunci când el este un păcătos.

¹⁾ L'Énergie spirituelle, p. 61.

Intemeiați pe aceasta, vom trata cu acelaș sentiment de cinstire și apreciere deopotrivă, și pe fiul risipitor și pe femeia adulteră și pe fecioarele neînțelepte, și pe soțul desfrânat, fiind călăuziți de certitudinea că toți aceștia — fără deosebire — au un suflet nemuritor, și dacă viața lor veșnică este primejduită și împărăția lui Dumnezeu în ei este ruinată — un sanctuar profanat — avem siguranța că aceasta se poate reface și trebuie refăcută, iar sufletul lor mântuit.

Pentru a putea contribui la această realizare, este mai presus de toate necesară convingerea nestrămutată, că puterea de a salva și readuce pe calea mântuirii sufletele pierdute, ne este dată de Dumnezeu, care ne-a trimis pe drumurile lumii, ca să nu trecem alături pe lângă cei suferinzi, părăsiți și asupriți, zicând ca și Cain: „doar nu sunt eu păzitorul fratelui meu“, ci pentru ca să-i căutăm, să-i vedem, să ne apropiem de ei convinși că le putem ajuta îndrumându-i, influențându-i în bine, deșteptându-le încrederea, întărindu-le conștiința, iubirea față de Dumnezeu, demnitatea omenească și nădejdea.

Aceasta este lucrarea iubirii, al cărei îndemn îl simțim revărsându-se de fiecare dată ca un val de bucurie și putere în suflet. Bucuria aceasta ne mângâie în primul rând pe noi înși-ne și în acelaș timp ea se preface în ajutor, îndrumare, mângâere și binecuvântare pentru semenii noștri, apropiindu-ne pe toți, mai mult, de Dumnezeu.

Iată cum se înțelege, că deși pornim singuri din Dumnezeu, nu ne putem întoarce la El decât aducând și pe alții. Cu aceste gânduri să pornim azi pe drumurile binecuvântate ale iubirii.

Preotul Viorel

Material pentru predici

La Dumineca lăsatului de carne.

Gândirea la iad și la împărăția cerului trebuie să ne ferească de păcat.

Să ne înfățișăm înaintea scaunului judecării lui Dumnezeu, ca și cum el ar sta înaintea noastră și toate faptele noastre ar fi descoperite. Nu vă roșiți oare? Adeseori am voi mai bucuros să murim, decât unele fapte de rușine ale noastre să fie cunoscute prietenilor noștri celor vrednici de cinste. Dar ce vom simți noi atunci, când păcatele noastre vor fi descoperite îngerilor și oamenilor și ni se vor ținea și nouă înșine înaintea ochilor? Ce groază ne va cuprinde atunci? Această durere nu este cu puțință a se descrie, este cu neputință a se rosti prin cuvinte. Văzut-ați pe cineva care se duce la moarte? Ce socotiți voi, că trebuie să simtă un astfel de biet păcătos, când face această tristă cale de pe urmă? Ce n'ar face și n'ar suferi el bucuros, ca să scape de această înfricoșată pedeapsă de moarte?

Dar ce vorbesc eu despre cel osândit la moarte? La o executare se adună mulțime de popor, dintre care mai niciunul nu cunoaște mai deaproape pe nenorocitul acela. Inșă dacă ar putea cineva să se uite în inimile acestor mii, ce stau împrejur, cu greu s'ar putea afla unul, care să nu fie cuprins de frică, mâhnit și zdrobit. Iar dacă noi ne turburăm și ne mișcăm atâta, când se duc la moarte alții, cari nu sunt aproape de noi, ce vom simți oare noi atunci, când ne va ajunge pe noi înșine o soartă cu mult mai înfricoșată, când noi vom fi încuiați afară de bucuria cea negrăită și osândiți la munca cea veșnică. Chiar dacă n'ar fi iad, totuși ar fi o pedeapsă grozavă, de a fi scos afară din mărirea cea negrăită. Sau credeți voi că ar fi un chin mic, de a nu fi cineva în partea celor fericiți și a nu se învrednici de acea mărime negrăită, a fi scos din acea ceată mărită și din acele bucurii nesfârșite? Dar dacă la aceasta se mai adaugă și întunericul, scrâșnirea dinților, vermele neadormit, focul cel nestins și chinurile de tot felul?

Când noi vizităm o temniță și vedem pe cei nenorociți, pe unii legați cu lanțuri de fier, pe alții zăcând în camere întunecoase, ne înfiorăm și ne mișcăm și facem totul ca să nu ajungem și noi într'o asemenea ticăloșie. Dacă la o astfel de privire noi ne cutremurăm, ce se va întâmpla oare cu noi atunci când, încătușați, ne vom arunca în prăpastia iadului? Căpeteniile acelei temnițe nu sunt de neamul nostru, căroră nu li se poate insufla compătimire și milă de noi, ci sunt duhurile cele rele, înfricoșate și nemiloase, care ne muncesc și și ne chinuiesc pentru păcatele noastre. Deaceea nimeni, care nu este bun, nu poate nădăjdui după moarte o soartă bună, chiar dacă ar număra mii de Sfinți între strămoșii săi, căci, fiecare, zice Apostolul, „va lua după cum a lucrat în viața trupească, ori bine, ori rău“. (II Cor. 5, 10). Aceste cuvinte, trebuie să străbată în auzul nostru și să ne facă cuminiți. De arde în tine focul poftelor celor păcătoase, gândește la focul acelei pedepse și focul cel dintâiu se va stinge în tine. Gândești tu să spui un neadevăr, adu-ți aminte de scrâșnirea dinților cea din iad și frica de dansa va fi frâu pentru gura ta. Pănuiești tu să săvârșești o răpire, ascultă glasul judecătorului, care zice: „legați-i mâinile și picioarele și-l aruncați întru întunericul cel mai dinafară“. (Mt. 25, 30); dacă gândești la aceasta, îndată vei goni dela tine pofta cea rea. În acelaș chip vei putea tu să îplinești și toate celelalte porunci ale lui Dumnezeu, căci Dumnezeu n'a poruncit nimica, ce ar fi prea greu. Pentruce, însă poruncile lui se par așa de grele? Aceasta provine dela lenevirea noastră și dela ușurătatea minții; adecă, precum cele mai grele și mai ostenitoare sunt ușoare, când noi avem răvnă, așa, pe de altă parte, când noi ne lenevim și cele ușoare, ni se par de tot grele și nesuportabile.

Dacă noi vom cumpăni toate acestea, nu vom ferici pe cei ce duc o viață desfătă și în masă scumpă, ci vom privi numai la sfârșit. Aici ei își ung trupul cu mirodenii, dar acolo îi așteaptă viermele și focul. Tot așa de norociți sunt și acei cari se îmbogățesc prin răpire. Căci, care este sfârșitul lor? Aici ei au truda și primejdia și dincolo îi așteaptă închisoarea cea veșnică și întunericul cel mai dinafară. Dar nici cei ce caută mărirea nu sunt norociți. Ută-te numai la sfârșitul lor. Aici ei trăiesc în făfărie și sgărzenie, căci pururea caută la judecata altora, iar dincolo îi ajunge pedeapsa cea mare și nenorocirea cea veșnică.

Dacă noi vom gândi și vom judeca așa și deapurea vom pune astfel de cugetări împotriva patimilor noastre, atunci noi de grabă vom săvârși fapta cea bună, vom înăbuși dragostea către cele pământești și simțuale și vom aprinde dorința de cele viitoare și veșnice. Sau, oare, viața cea de acum are ea ceva așa de statornic, așa de minunat, așa de rar, încât noi să întorcem la ea toată râvna noastră? Nu vedem noi, oare, cum toate în lume se învârtesc, vin și se duc și se schimbă ca ziua și noaptea și vara și iarna? Deaceia noi totdeauna să ațâțăm în noi mai mult dorința bunurilor celor viitoare și veșnice, căci pe cei drepti îi așteaptă o mare mărire, care nu se poate spune prin cuvânt. Adică, noi la înviere vom primi trupuri nesticăcioase și vom fi părtași ai împărăției lui Iisus Hristos.

Ce va să zică aceasta puteți vedea din cele următoare. Negreșit noi nu putem cunoaște cu desăvârșire mărirea ce ne așteaptă la înviere, însă, mă voi încerca pe cât e cu putință, a lămuri aceasta printr'un exemplu luat din viața cea pământească. Inchipuiește-ți, că tu ai fi bătrân și foarte sărac și că cineva ți-ar făgădui, deodată, să-ți dea iarăși tinerețea, să te facă iarăși înflorit și puternic, ca oricine; ba, încă, să-ți dea pe o mie de ani o împărăție mare și întinsă, o împărăție care se va îndulci de cea mai mărită pace; ce nu ai face și ce nu ai suferi tu oare, pentru ca cu adevărat să dobândești o asemenea împărăție, o asemenea strălucită făgăduință? Dar, iată, Hristos îți făgăduiește nu numai atâta, ci cu mult mai mult. Căci deosebirea între tinerețe și bătrânețe, nu este așa de mare, ca între stricăciune, și nesticăciune și depărtarea dintre împărăție și sărăcie nu este așa de mare, ca între viața cea de acum și mărirea cea viitoare. Asemănă-le una cu alta și vei vedea că ele stau una către alta ca umbra și adevărul! Dar eu nicidecum n'am zis îndeajuns, căci marea deosebire între amândouă viețile cea de acum și cea viitoare este atât de mare că nici o gândire nu o poate cuprinde; sau cum ar putea cineva să pună în alăturare viața noastră cea scurtă de acum cu cealaltă, care nu are margine și durează vecinic? Ba, oricât s'ar strădui cineva, deo-

sebiră între amândouă viețile nu se poate descrie după cuviință. Dacă strălucirea trupului celui înviat așa seamăna-o cu razele soarelui, cu lumina fulgerului, totuși așa zice prea puțin. Și pentru o astfel de mărire nu trebuie noi, oare, să jertfim și bani și viață și totul?

(Sf. Ioan Hrisostom)

Bibliografie

Prof. Florea Codreanu, „FĂ ȘI TU ASEMENEA“. Predici. Arad, Diecezana, 1948. Pag. 300. Prețul 200 Lei.

Este cea mai proaspătă carte, ieșită de sub teascurile „Diecezanei“ noastre. O așteptam de multă vreme dela acela, care încă de acum 25 de ani a început a da amvonului din catedrala arădană o strălucire și un prestigiu.

Volumul de față e un mănunchiu din multele predici inedite ale autorului. Sunt retipărite din „Biserica și Școala“ pe anul 1947. Volumul cuprinde 63 predici, la toate Duminecile de peste an și la câteva sărbători, iar unele sunt adresate „tinerilor din școli“. Cele mai multe sunt de cuprins social, de cea mai mare actualitate. Natura cuprinsului lor bănuim că nu este întâmplătoare, dacă ne gândim că volumul de față apare după alte câteva volume, de cuprins dogmatic, apologetic, moral și liturgic datorite P. P. C. C. Părinți Dr. Ilarion V. Felea, P. Bogdan și D. Tudor.

Preoțimea noastră cunoaște inegalatul talent al autorului și orice cuvânt de laudă e de prisos. O caracterizare a predicilor sale e greu de făcut când știi că fiecare din ascultători găsește alte și alte frumuseți în ele, încât ți-e teamă ca nu cumva, caracterizându-le să pierzi ceva din frumusețea lor. Toate se depășesc una pe alta în valoare și frumusețe. Iată un mic fragment din partea finală a predicei din Dumineca a 32 după Rusalii, purtând titlul: „Despre bogăția nedreaptă“:

„Cu fiecare avuție nedreaptă sărăcește un număr oarecare de nedreptățiți. Pe fiecare părticică din averea strâmbă sunt lacrimile și sudoarea celor obijduiți. Pe cât e de sfântă lacrima și sudoarea săracului, pe atâta e de greu blestemul ce se pune cu sudoarea și cu lacrima în pereții palatelor, în glia moșiei întinse, în jitițele lărgite, pe aurul scipitor și pe fiecare bucată ce o duce năpăstuitorul la gură. Blestemul strigă la cer ca sângele lui Avel“ (Pag. 17).

Admirați aici frazele ca cioplite cu dalta, expresiile poetice, înălțimea ideii sociale și frumusețea învățăturii evanghelice.

În fiecare predică abundă pilde luate din viața de toate zilele și se inspiră cu deosebire din momente și întâmplări ale Test. V. descifrând din ele tâlcul pentru zilele noastre, adeseori evocând tablouri impresionante și chiar sguuitoare. Găsește

nenumărate noutăți în lucruri vechi, pe lângă care ne-am deprins a trece prea ușor. Un exemplu, la întâmplare: în „Despre legătura dintre cele două table ale legii (la Duminecă 1 după Rusalii) scrie:

„Atunci nu-și puteau închipui, decât sau împlinirea poruncilor de pe tabla întâia, sau împlinirea celor de pe a doua. Când venea Moise din muntele Sinai cu tablele legii, a găsit poporul dănțuind în jurul vițelului de aur. Și a strigat Moise: Cine este pentru Domnul, să vie la mine. Indată au venit la el urmașii lui Levi și au scos săbiile de au ucis pe cei care s'au închinat idolului, chiar dacă le-ar fi fost prieteni până atunci (Ieșirea 32, 26-28). Cei uciși călcaseră porunca ce zice: Să nu-ți faci chip cioplit, iar urmașii lui Levi au călcat pe ceea ce zice: Să nu ucizi. Nu știau atunci să lege cele două table... Întâmplarea... ne arată limpede, că tablele legii sau se primesc amândouă deodată înfrățind poruncile toate, sau se sfarmă amândouă deodată“ (pag. 108-109).

Pretutindeni, ideile sunt înlănțuite ca nestema tele într'o salbă. Fără vreo umplutură de prisos, frazele sunt numai miez. Volumul care le cuprinde e un neprețuit tezaur, de care nădăjduim că preoțimea noastră nu se va lăsa lipsită. Limbajul simplu și sobru face ca el să fie accesibil și celor mulți, pentru care e tot atât de merit cât și preoților. Preoții vor avea în el modele de predici, iar credincioșii hrană neprețuită pentru suflet. De aceea și de astădată va trebui să verificăm în ce măsură se poate face colpataj în parohiile noastre, sau în ce măsură pulsează grija pentru suflet a păstorului și păstorilor deopotrivă.

Un singur regret avem: de a nu fi cu puțință ca volumul să poarte în fiecare șir din el neîntrecutul fel de predare orală a autorului: seninătatea și zâmbetul care nu-i lipsește nici chiar când încearcă să deslănțue zguduiri în sentimentele ascultătorilor, rămași încremeniți în fața lui.

Condițiunile tehnice sunt excelente și fac cartea plăcută și ochilor.

Ne facem o plăcută îndatorire de a îndemna pe cititorii noștri să nu se lase lipsiți de o astfel de carte și de a face să fie difuzată în cercuri cât mai largi.

Informațiuni

● **Poziția Partidului Național Popular față de Biserică** a fost precizată din nou, după cum ne relatează ziarul „Națiunea“ din 22 Febr. c. Dl *Mihail Dragomirescu*, secretarul general al partidului a mărturisit, la întrunirea din 20 Febr. în București, a preoților delegați de organizațiile județene ale P. N. P.-ului, prezidată de dl prof. P. Constantinescu-Iași: „Nu există nicio intenție a regimului de a izbi Biserica. Numai dușmanii democrației răspândesc asemenea șvonuri. Nu este vorba de separația Bisericii de Stat, nu este vorba de niciun atac îndreptat împotriva Bisericii sau a preoților“. Dar, a continuat dl M. Dragomirescu, „clerul să nu fie o piedică, ci un sprijin al regimului nou. Preoțimea are datoria să răspundă cum se cuvine înțelegerii ce i se arată. Să nu se

lase nimeni copleșit de intrigi și dușmării personale... Infieriez cu cea mai mare energie pe cei care pun problemele de interes general ale Bisericii și Democrației mai prejos de meschinele lor interese personale... Același ziar mai relatează, că s'a luat hotărârea de a se constitui secția bisericească a preoților din P. N. P. și de a se edita o pagină a Bisericii în cadrul ziarului „Națiunea“. În aceeași ședință s'a alcătuit și „o listă de persoane pentru recomandarea în posturile de răspundere din viața bisericească“.

Nr. 3141/1947.

CONCURSE

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II Buhani, protopopiatul Bateni, se publică concurs prin alegere, cu termen de 30 zile.

VENITE:

1. Folosința sesiunii parohiale, 25 jug. cad. cu 12 drepturi urbariale și dreptul de pășune și pădure.

2. Folosința casei parohiale cu supraedificatele și grădina.

3. Stolele și birul legal.

4. Salarul dela Stat, pe care parohia nu-l garantează.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preoțesc și va avea obligația de a îndeplini cu conștiințiozitate toate îndatoririle legate de funcțiunea de preot-duhovnic.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare (certificatul școlii medii, absolutorul teologic și diploma de capacitate preoțească), adresate către Consiliul parohial din Buhani, se vor înainta, în timpul concursului, Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Recurenții admiși la concurs, se vor prezenta în sf. biserică din Buhani, cu aprobarea protopopului tractului, pentru a servi, cuvânta și a face cunoștința credincioșilor.

Din ședința Consiliului parohial Buhani din 27 Sept. 1947.

Aprobat.

3-3 † ANDREI,
Episcop,

Traian Cibian,
cons. ref. eparhial

Nr. 511/1948.

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, cu salarul dela Stat, pentru îndeplinirea parohiilor:

1. VĂRȘAND I, protopopiatul Chișineu Criș.
2. SINTEA MARE, protopopiatul Chișineu Criș.
3. CURTICI III, protopopiatul Arad.
4. TALPOȘ, protopopiatul Cermei.
5. JOIA MARE, protopopiatul Buteni.
6. PRĂVĂLENI, protopopiatul Halmagiu.
7. POENARI, protopopiatul Halmagiu.
8. VOEVODENI, protopopiatul Ineu.
9. PAULIAN, protopopiatul Buteni.
10. CAMNA, protopopiatul Buteni.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian
cons. ref. eparhial.